

7. CZ-NACE 18 - TISK A ROZMNOŽOVÁNÍ NAHRANÝCH NOSIČŮ

7.1 Charakteristika odvětví

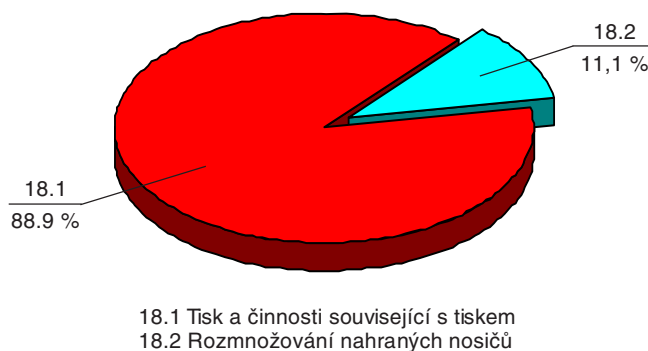
Odvětví Tisk a rozmnožování nahraných nosičů (dále polygrafický průmysl), které zpracovává informace do podoby hmotného výrobku ve formě novin, knih, časopisů, merkantilu, nahraných nosičů zvuku a obrazu, se charakterem své výroby liší od ostatních odvětví zpracovatelského průmyslu. Jeho výrobky zasahují do všech oblastí zpracovatelského průmyslu, vzdělávání a kulturního života.

Tisk a rozmnožování nahraných nosičů se v souladu s odvětvovou klasifikací ekonomických činností CZ-NACE 18 člení na dva obory:

- 18.1 Tisk a činnosti související s tiskem;
- 18.2 Rozmnožování nahraných nosičů.

Odvětví polygrafického průmyslu je charakteristické značnou investiční náročností a potřebou vysoce kvalifikované pracovní síly. Vstup zahraničního kapitálu do odvětví, včetně využití investičních pobídek, umožňuje dynamický rozvoj především digitalizace výrobní techniky a s tím souvisejících technologických postupů. V důsledku toho dochází ke změnám v zařazení jednotlivých oborů, fúzím vydavatelských společností s tiskařskými kapacitami a k rozvoji nových alternativních médií, především Internetu, MP 3, tzv. cross médií, on-line publikování atd.

V roce 2009, v porovnání s předchozím rokem, se nijak výrazně neměnily podíly jednotlivých oborů na celkových tržbách za prodej vlastních výrobků a služeb. Podíl oboru 18.1 činil 88,9 %, podíl oboru 18.2 činil 11,1 %. Podíly jednotlivých oborů CZ-NACE 18 na tržbách za prodej vlastních výrobků a služeb v roce 2009 znázorňuje graf 7.1.

Graf 7.1 Podíly oborů CZ-NACE 18 na tržbách za prodej vlastních výrobků a služeb v roce 2009

7.2 Pozice odvětví v rámci zpracovatelského průmyslu

7.3 Hlavní ekonomické ukazatele

7.3.1 Cenový vývoj

Vývoj cen v oboru CZ-NACE 18 v letech 2008 - 2009 dokladuje tabulka 7.1 s tím, že obor 18.2 není

statisticky sledován. Po poklesu cenového indexu výrobků CZ-CPA 18.1 v roce 2008 byl zaznamenán v následujícím roce mírný nárůst. Stejně jako v předchozím roce se ceny pohybovaly pod úrovní celostátního průměru inflace. Tento cenový vývoj je způsoben přebytkem nabídky výrobních kapacit v odvětví, velkou konkurencí mezi tiskárnami a neustále se zdokonalujícími výstupy digitálně řízených tiskáren a laserových kopírovacích strojů. Významnou roli hraje také zvyšující se počet zpráv zasílaných e-mailem, ale také SMS.

Tabulka 7.1 Index cen průmyslových výrobců v letech 2008 - 2009

Název	Kód CZ-CPA	Průměr od počátku roku	
		2008	2009
Tisk a služby související s tiskem	18.1	98,0	100,3
Rozmnožování nahaných nosičů	18.2	x	x
Tiskařské a nahrávací služby	18	98,0	100,3

Pramen: ČSÚ

Pozn: stejné období předchozího roku = 100

7.3.2 Základní produkční charakteristiky

Vývoj základních produkčních charakteristik v odvětví polygrafického průmyslu v období 2005 - 2009 dokladují tabulky 7.2, 7.3, 7.4, 7.5, 7.6 a graf 7.2.

Tabulka 7.2 Počet podniků v rámci CZ-NACE 18 v letech 2005 - 2009

	2005	2006	2007	2008	2009
CZ-NACE 18.1	7 256	7 873	8 908	9 008	8 922
CZ-NACE 18.2	603	596	610	606	599
CZ-NACE 18	7 859	8 469	9 518	9 614	9 521

Pramen: předběžné údaje ČSÚ; rok 2009 - vlastní odhad MPO

Tabulka 7.3 Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb v b.c. v letech 2005 - 2009

(tis. Kč)	2005	2006	2007	2008	2009
CZ-NACE 18.1	35 115 984	37 708 347	40 084 885	41 138 592	36 644 759
CZ-NACE 18.2	2 883 523	3 159 894	4 856 494	5 813 845	4 589 971
CZ-NACE 18	37 999 507	40 868 241	44 941 379	46 952 437	41 234 730
meziroční index	x	107,5	110,0	104,5	87,8

Pramen: předběžné údaje ČSÚ; rok 2009 - vlastní odhad MPO

Tabulka 7.4 Účetní přidaná hodnota v b.c. v letech 2005 - 2009

(tis. Kč)	2005	2006	2007	2008	2009
CZ-NACE 18.1	10 669 629	12 065 172	12 088 827	12 738 675	13 928 213
CZ-NACE 18.2	942 455	1 046 379	1 492 695	1 700 526	1 895 547
CZ-NACE 18	11 612 084	13 111 550	13 581 523	14 439 200	15 823 760
meziroční index	x	112,9	103,6	106,3	109,6

Pramen: předběžné údaje ČSÚ; rok 2009 - vlastní odhad MPO

Ukazatel počtu podniků v rámci CZ-NACE 18 v letech 2005 - 2009 dokladuje trvalý růst subjektů v rámci odvětví. V roce 2009 bylo z celkového počtu 9 521 podniků 9 081 (99,58 %) domácích a 39 zahraničních (0,42 %).

Tržby za prodej VV a S v běžných cenách se v rámci sledovaného období každoročně až do roku 2008 zvyšovaly. V roce 2009 zaznamenaly pokles v důsledku celosvětové hospodářské krize. Celosvětový pokles výroby zaznamenal obor 18.2. Rozmnožování nahaných nosičů, zatímco výroba klasických LP desek

v roce 2009 se v porovnání s předchozím rokem zvýšila, prodej CD a DVD nosičů opět klesal. Příčiny tohoto stavu spočívají především v masovém pirátském vypalování zvukových záznamů z internetu a stahování hudby na přehrávače formátu MP 3, ale také čekání na nové formáty.

Tabulka 7.5 Počet zaměstnaných osob v letech 2005 - 2009

(osob)	2005	2006	2007	2008	2009
CZ-NACE 18.1	19 204	19 482	19 817	20 294	18 182
CZ-NACE 18.2	1 216	1 388	1 635	1 657	1 641
CZ-NACE 18	20 420	20 870	21 451	21 951	19 822
meziroční index	x	102,2	102,8	102,3	90,3

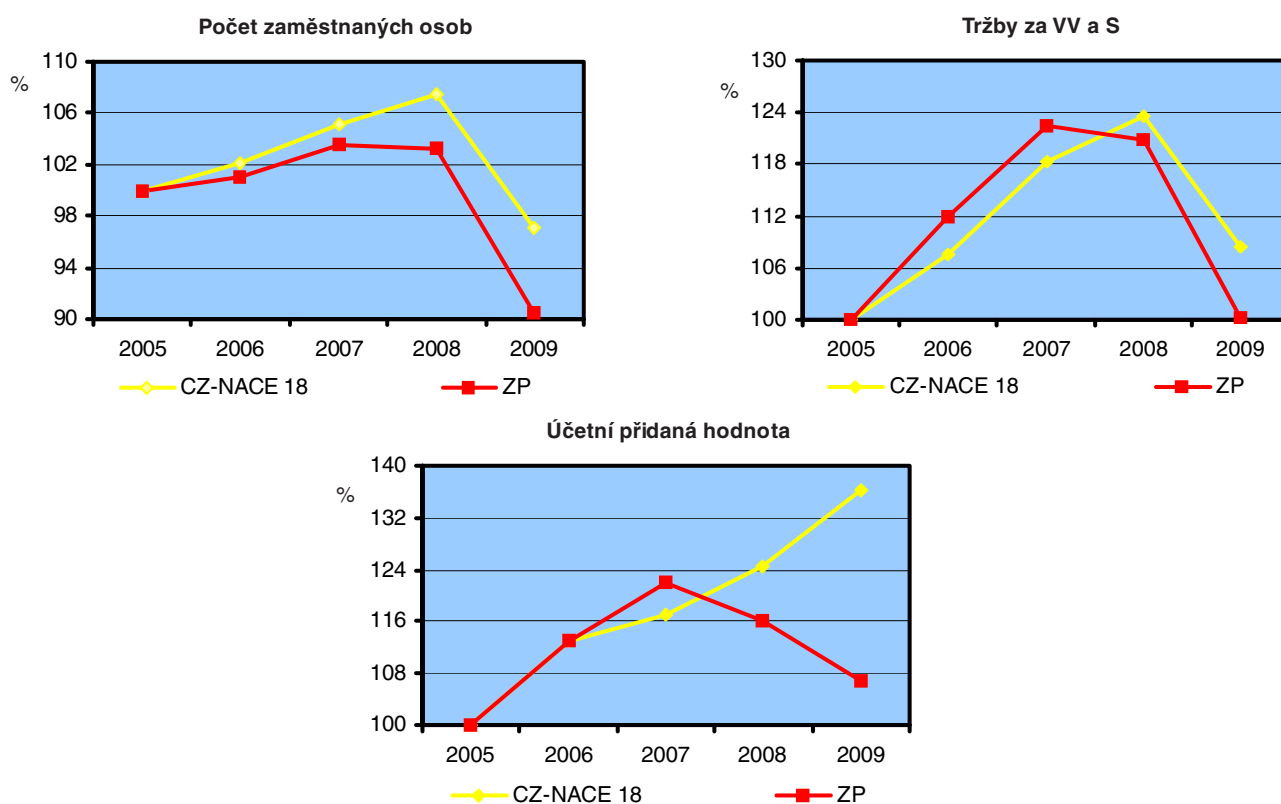
Pramen: předběžné údaje ČSÚ; rok 2009 - vlastní odhad MPO

V České republice se v roce 2009 prodalo méně kusů nosičů DVD než v předchozím roce. Nárůst prodeje podpořilo výrazné snížení cen nosičů DVD, ale také od roku 2005 začal stále větší počet distributorů používat jako alternativní prodejní síť prodejny novin a časopisů a nabízet disky buď jako přílohy časopisů nebo samostatně. Vzhledem k tomu, že náklady časopisů jsou proměnlivé, nelze stanovit přesný počet vyložených a prodaných nosičů.

V roce 2007 (a masivně pak v roce 2008) vstoupil na trhy nový systém záznamu Blu-ray, který je kompatibilní se stávajícím systémem DVD avšak několikanásobně dražší.

Ukazatel účetní přidaná hodnota (v b. c.) v období vykazoval trvalý nárůst, (v roce 2009 činil +9,6 %) a promítl se do ukazatele produktivita práce z přidané hodnoty. Vyšší nárůst zaznamenal obor 18.2 (+11,1 %).

Počet zaměstnaných osob v odvětví v roce 2009 v porovnání s předchozím rokem poklesl o 2 129. Počet zaměstnanců ovlivňuje uvádění nových kapacit do provozu a to jak tiskárenských, tak na výrobu CD a DVD nosičů, ale také poptávka po populárních titulech a s tím související počty vydaných kusů.

Pozn.: údaje v běžných cenách

Pramen: předběžné údaje ČSÚ, rok 2009 vlastní odhad MPO

Graf 7.2 Vývoj základních produkčních charakteristik v letech 2005 - 2009

Osobní náklady ve sledovaném období 2005 - 2009 mají rostoucí tendenci. V roce 2009 vykázaly proti předchozímu roku nárůst jen o 3,5 %. Na této skutečnosti se více podílel obor 18.2. Jedním z důvodů růstu je nákup dražší neustále zdokonalované techniky a s tím související delší, častější a dražší zaškolení obsluhujícího personálu.

Tabulka 7.6 Osobní náklady v b.c. v letech 2005 - 2009

(tis. Kč)	2005	2006	2007	2008	2009
CZ-NACE 18.1	5 637 936	6 013 964	6 579 588	6 935 970	6 965 791
CZ-NACE 18.2	381 356	444 931	511 481	739 377	978 973
CZ-NACE 18	6 019 292	6 458 895	7 091 069	7 675 347	7 944 764
meziroční index	x	107,3	109,8	108,2	103,5

Pramen: předběžné údaje ČSÚ; rok 2009 - vlastní odhad MPO

7.3.3 Produktivita práce z ÚPH a hrubý operační přebytek

Ukazatel produktivita práce z účetní přidané hodnoty (v b.c.) ve sledovaném období 2005 - 2009 vykazuje (až na výkyv v roce 2006) rostoucí tendenci, toto dokladuje tabulka 7.7.

Stejný průběh vykazuje ukazatel hrubý operační přebytek ve sledovaném období let 2005 - 2009, tj. s mírným poklesem v roce 2007 a následným růstem.

Tabulka 7.7 Produktivita práce z účetní přidané hodnoty v b.c. v letech 2005 - 2009

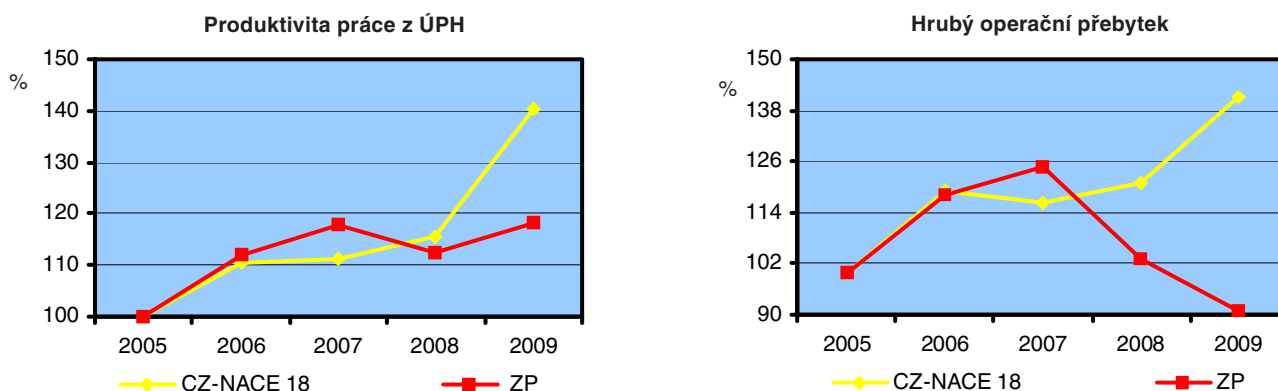
(tis. Kč/zam.)	2005	2006	2007	2008	2009
CZ-NACE 18.1	555,6	619,3	610,0	627,7	766,1
CZ-NACE 18.2	774,9	754,0	913,2	1 026,5	1 155,3
CZ-NACE 18	568,7	628,3	633,1	657,8	798,3
meziroční index	x	110,5	100,8	103,9	121,4

Pramen: předběžné údaje ČSÚ; rok 2009 - vlastní odhad MPO

Tabulka 7.8 Hrubý operační přebytek v b.c. v letech 2005 - 2009

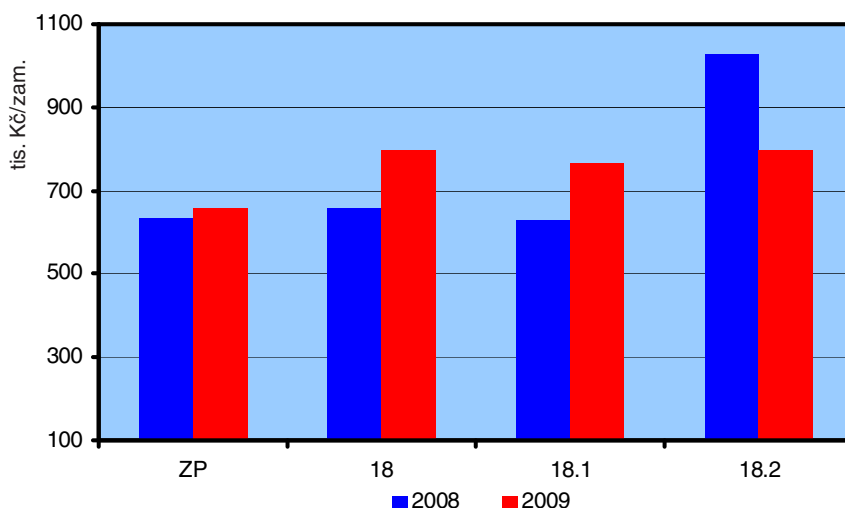
(tis. Kč)	2005	2006	2007	2008	2009
CZ-NACE 18.1	5 031 693	6 051 208	5 509 240	5 802 704	6 962 422
CZ-NACE 18.2	561 100	601 447	981 214	961 149	916 574
CZ-NACE 18	5 592 793	6 652 655	6 490 454	6 763 853	7 878 996
meziroční index	x	119,0	97,6	104,2	116,5

Pramen: předběžné údaje ČSÚ; rok 2009 - vlastní odhad MPO

Pozn.: údaje v běžných cenách
Pramen: předběžné údaje ČSÚ, rok 2009 vlastní odhad MPO

Graf 7.3 Vybrané ukazatele konkurenceschopnosti 2005 - 2009

Pozn: údaje v běžných cenách
Pramen: předběžné údaje ČSÚ; rok 2009 - vlastní odhad MPO

Graf 7.4 Úroveň produktivity práce z účetní přidané hodnoty až do oborové struktury v letech 2008/2009

7.3.4 Výkonová spotřeba

Výkonová spotřeba v b.c. v letech 2005 - 2009, jak dokládá tabulka 7.9, vykazovala v roce 2009 výrazný pokles proti roku 2008, který byl způsoben především úspornými opatřeními v době celosvětové hospodářské krize.

Tabulka 7.9 Výkonová spotřeba v b.c. letech 2005 - 2009

(tis. Kč)	2005	2006	2007	2008	2009
CZ-NACE 18.1	24 885 618	26 224 693	28 340 490	28 853 070	23 921 386
CZ-NACE 18.2	1 955 565	2 137 083	3 384 569	3 894 939	2 740 692
CZ-NACE 18	26 841 183	28 361 776	31 725 058	32 748 009	26 662 079
meziroční index	x	105,7	111,9	103,2	81,4

Pramen: předběžné údaje ČSÚ; rok 2009 - vlastní odhad MPO

7.4 Zahraniční obchod

7.4.1 Vývoj zahraničního obchodu

Zahraniční obchod s výrobky CZ-CPA 18 v běžných cenách v roce 2009 dokladuje tabulka 7.10, z které vyplývá, že odvětví dosáhlo obchodní saldo ve výši 156,1 mil. Kč.

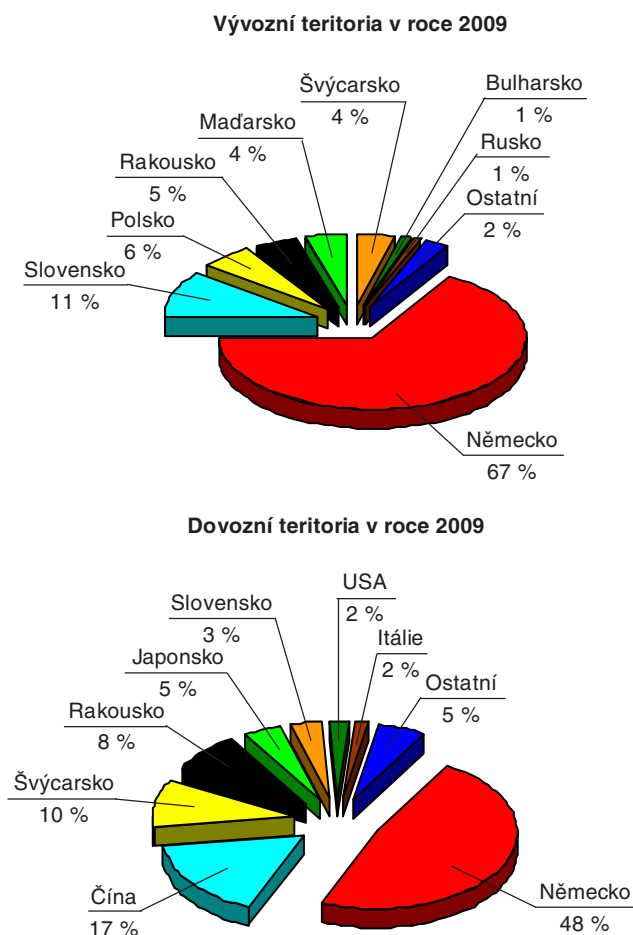
Tabulka 7.10 Zahraniční obchod s výrobky CZ-CPA 18 v b.c. v roce 2009

Kód	CZ-CPA 3 místa	Rok 2009				
		Dovoz v mil.Kč	Vývoz v mil. Kč	Saldo v mil. Kč	Čistá hmotnost v kg	Kg cena v Kč
18.1	Tisk a služby související s tiskem	211,7	367,8	156,1	980 828	215,8
18.2	Rozmnožování nahraných nosičů	x	x	x	x	x
18	Tiskařské a nahrávací služby	211,7	367,8	156,1	980 828	215,8

Pramen: ČSÚ; údaje k 21.4.2010

7.4.2 Teritoriální struktura zahraničního obchodu

Teritoriální struktura zahraničního obchodu s výrobky polygrafického průmyslu v roce 2009 je uvedena v grafu 7.5. Tradičně největším obchodním partnerem ČR je SRN, která se v roce 2009 podílela 67 % na vývozu a 48 % na dovozu. Dalšími významnými obchodními partnery jsou Rakousko, Slovensko, Polsko, Čína a Švýcarsko.

Pramen: ČSÚ, údaje k 21.4.2010

Graf 7.5 Teritoriální rozdělení zahraničního obchodu v roce 2009 - CZ-CPA 18

7.5 Shrnutí a perspektivy odvětví

Současné období vývoje v polygrafickém průmyslu je charakteristické úzkou spoluprací českých subjektů s partnery v EU. Týká se to zejména velkých společností polygrafického průmyslu, odhaduje se, že až 90 % má zahraniční majitele.

Vytvořila se struktura odvětví, jak ji známe z nejvyspělejších zemí. Několik velkých firem vyrábí na průmyslové bázi značnou část tištěných produktů, jako jsou noviny, knihy, časopisy, reklamní tiskoviny, nosiče zvuku a obrazu apod. Jsou úzce propojeny se zahraničními odběrateli, neboť národní rámec trhu je pro ně příliš těsný. Středně velké společnosti jsou schopny, formou kooperace, vyrobit všechny běžné polygrafické produkty. Některé z těchto společností se specializují na vybrané segmenty trhu, jež vyžadují specifické technologické vybavení. Samostatnou skupinu v rámci polygrafického průmyslu tvoří novinové tiskárny. Všichni významní vydavatelé novinových titulů si v průběhu posledních let vybudovali vlastní tiskárenské kapacity vybavené nejmodernějšími technologiemi. Pod tlakem zadavatelů reklamy začal v novinách převládat plně barvový tisk.

Polygrafické stroje a zařízení procházejí rychlým technickým a technologickým vývojem. Současným trendem v polygrafickém průmyslu je komplexní digitalizace výrobního procesu. Nejvíce se projevuje v oblasti přípravy tisku. Technologie Computer to Plate (CtP) umožňuje přípravu tiskových forem pomocí přímého laserového osvětlení tiskových desek, což výrazně zvyšuje kvalitu tisku a zrychluje jeho přípravu. Technologie CtP rychle proniká i do středních a menších tiskáren.

Další tendencí v polygrafické výrobě je propojování tří hlavních fází výrobního procesu, tj. přípravy tisku (pre-press), samotného tisku na tiskovém stroji (press) a dokončujícího zpracování (post-press). Spojování všech těchto fází výroby do jednoho celku se děje na základě jednotných datových standardů, s jejichž pomocí jsou řízeny všechny polygrafické stroje, zařízení a systémy.

Provázanost českého polygrafického průmyslu se zahraničím, především se členskými státy EU, je dána otevřeností odvětví vůči světu, ekonomickou výhodností zapojení do mezinárodního obchodu a v neposlední řadě také přejímáním technologického vývoje, který přináší změny v polygrafickém průmyslu ve všech vyspělých zemích.

Vývoj v odvětví českého polygrafického průmyslu je úzce spojen s trendy, které jsou charakteristické pro rozvoj polygrafie v Evropě a ve světě.

Jako první se zapojily do mezinárodního obchodu velké společnosti polygrafického průmyslu vybavené moderními technologiemi. Technické vybavení našich velkých tiskáren je na srovnatelné nebo stejné úrovni s jejich konkurenty v nejvyspělejších zemích. Relevantním trhem se pro špičkové české tiskárny stala celá Evropa, přičemž dominantním partnerem pro naše firmy je SRN.

V posledním období se české firmy zásluhou masivních investic dostaly na úroveň západoevropských, což platí zejména pro velké a střední podniky polygrafického průmyslu.

Pozice polygrafického průmyslu v rámci zpracovatelského průmyslu není z ekonomického hlediska zvláště významná. To platí jak pro Českou republiku, tak pro další země v EU. Role polygrafického průmyslu a polygrafie v širším smyslu slova je především v šíření tištěných a v poslední době nahraných produktů pro rozvoj kulturní a vzdělanostní úrovně v dané zemi.